

חבל נחלתו

במתכוון בוודאי שהגויילין יש להם דין ספר תורה ואסור לחתכם, ואף שהפרסקים לא הביאו דינו של הסמ"ג אפשר משרם דזה הוי כמו הקדש בטעות דקיי"ל דלא הוי הקדש בגמ' נזיר אבל היכא שהקדיש במתכוון בוודאי מודים לו דאפילו רב ע"י שם אחד נתקדשה כל היריעה..."

מבואר מדברי בעל שו"ת משנה הלכות שאין להוציא לחולין את הגליונים בין מלמעלה מלמטה בין מן הסוף, ואפילו להורידם ולהשתמש בהם לקדושה פחותה אסור. ויעוי' באור שמח (הל' תפילין פ"ה ה"א).

מסקנה

יריעה שהתחיל לכתוב עליה מגילת אסתר והחליט שלא לסיים, אין לקצוץ את שאר הקלף ולהשתמש בו לצרכי חול אלא היריעה צריכה גניזה.

מתניתין והכא כשנחתכו מן הספר וכו' ע"ש. ומדכתב כשנחתכו ולא כתב והכא כשיחתוך מן הספר משמע נמי דאסור לחתוך לכתחילה, ועיין תוי"ט שם, ובת"י שכתב דאז כבר נכלל הגליון ההוא בקדושת הספר אבל מקודם לכן עדיין חול הוא ע"כ וראיתי בסמ"ג לאוין ג' וז"ל כתב בה"ג כתב שם שלא במקומו פירוש במקום שאין ראוי לכתוב לא קדוש כלו גליון דידיה כדתניא שבת (ד) וערכין (ו) ה' כתוב על ידות הכלים ועל כרי המטה הרי זה יגוד ויגנו פירוש יחתך מקומו ויגנו מכלל זה אתה לומד שאם כתב שם על יריעת ספר תורה או תפילין ואפילו בטעות שכל היריעה קדושה ובלבד שנתכוין לכתב שם דכוונה בעיניו וכו' ע"ש ועיין בב"מ שם מש"כ בשם מהרש"ל."

"והרי לך אף שכתב רב שם אחד על היריעה ואפילו רב בשוגג נתקדשה כל היריעה כ"ש בספר תורה נכתב בקדושה

סימן לו

כניסה לבית דרך חדר הפטור ממזוזה

בית הכסא, ובית הבורסקי, ובית המרחץ, ובית הטבילה, ושהנשים נאותות בהן – פטורין מן המזוזה. ובעמוד הבא הלימוד מן התורה: "יכול שאני מרבה אף בית הכסא, ובית הבורסקי, ובית המרחץ, ובית הטבילה – תלמוד לומר, בית, מה בית העשוי לכבוד – אף כל העשוי לכבוד, יצאו אלו שאין עשויין לכבוד."

ואין זה שייך למחלוקת רב יהודה ורב כהנא שם לגבי בתים שאינם משמשים לדירה אלא הנשים לעתים מתקשטת בו. וכך כתב הריטב"א (יומא יא ע"ב): "יצאו

שאלה

בית אשר אחת הכניסות אליו היא דרך חדר המשמש לחדר כביסה לשרותים ולמקלחת. האם הפתח חייב במזוזה? האם הפתח בין השרותים לבית חייבים במזוזה?

תשובה

א. צריך לדון על החדר מבחינת שימושו עצמו ומבחינת היותו מבוא לתוך חדרי המגורים. במסכת יומא (יא ע"א): "באמת אמרו:

חבל נחלתו

שמים להיות שם מזוזה. הגה: ודוקא אלו, אבל חדר ממש, אפי' מקום שאיש ואשה ישנים ומשמישים שם, חייב במזוזה (בתשובת מהר"ל ו"כ הבי"ט). ויש מקילין ואומרים דבכל מקום שנשים שוכבות פטור ממזוזה (ב"י בשם סמ"ק וכל בו ומרדכי סוף הלכות מזוזה). ונראה לי דבמקום שהדלת מבפנים וכששוכבים שם סוגרים הדלת ונמצא המזוזה מבחוץ חייב לכולי עלמא (ד"ע בד"מ ו"כ בתשובת מהר"ל סי' צ"ד).

שם המדובר בדירה של כבוד שלעתים יש בהם תשמיש שאינו צנוע ולכן אם המזוזה מבחוץ חייב לכו"ע, ואם המזוזה מבפנים מכסים אותה בשני כסויים. אבל אין זה שייך לחדרים שאין בהם תשמיש של כבוד שפטורים לגמרי.

וכיון שאותו חדר פטור לגמרי מן המזוזה, אף בתור בית שער אין קובעים בו מזוזה ובשני פתחיו לא הנכנס אליו מבחוץ ולא המוביל לבית.

וכן כתב בספר חובת הדר לרב יעקב ישעי' בלויא שליט"א (פ"ה ס"א): "מקומות הפטורים מפני שמשמישים לתשמיש אינו של כבוד אינו נידון כבית שער". וזאת בניגוד לאמור שם בסעיף הקודם שמקום פטור שנכנסים דרכו למקום חיוב נידון כבית שער וחייב במזוזה. ובטעמי הדין כתב שהדבר פשוט ואינו צריך ראיה.

מסקנה

בית שאחת הכניסות אליו היא דרך חדר המשמש כשירותים ומקלחת פטור ממזוזה בשני הפתחים הן בכניסתו מבחוץ והן בכניסה לבית.

אלו שאין עשויין לכבוד. פירש מורי ז"ל דכיון שאינן עשויין לכבוד פטורין מן המזוזה **ואפילו בחדשים שלא נשתמש בהן מעולם**, דאי לא, פשיטא, ואע"ג דהזמינו לבית הכסא לענין קריאת שמע בעיא ולא איפשיטא (ברכות כ"ו א'), הכא לגבי מזוזה אימעיטא כיון שאינה עשויה לכבוד".

וכן פסק הרמב"ם (הל' מזוזה פ"ו ה"ט): "בית הכסא ובית המרחץ ובית הטבילה ובית הבורסקי וכיוצא בהם פטורין מן המזוזה לפי שאינן עשויין לדירת כבוד". וכן בהלכה א באותו פרק הזכיר את התנאי דירה של כבוד כאחד מעשרה תנאים המחייבים במזוזה.

ובאר הכס"מ: "בריייתא פ"ק דיומא (דף י"א) ומסיים בה התם אף על פי שהנשים מתקשטות בהם פטורים משום דנפיש זוהמיה ולכן סתם רבינו ולא חילק ונתן טעם לפי שעיקרו אינו עשוי לדירה כבית והיינו דנפיש זוהמיה".

וכן פסק הטור (יו"ד סי' רפז): "אבל בית הכסא ובית המרחץ ובית הבורסקי ובית הטבילה ובית הכנסת שאין בה בית דירה לחזן פטורין".

וכן באר המאירי (יומא יא ע"א): "כל בית שהוא עשוי לדברים שאינן של כבוד כגון בית הכסא ובית הטבילה ובית המרחץ אף של יחיד ובית הבורסקי ובית עיבוד העורות ובית האשפה וכיוצא באלו אפילו היתה שם דירת אדם פטורה שאין זה דירת כבוד".

וכן פסק בשו"ע (יו"ד סי' רפו ס"ד). ואין לכך כל קשר למה שפסקו השו"ע והרמ"א (שם ס"ב): "בית התבן, בית העצים ובית הבקר חייבים. ואם הנשים רוחצות בהם, כיון שעומדות שם ערומות, אין כבוד